

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 142/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om Finlands WHO-konvention

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 142/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Ano Turtiainen /mtf:

Har Finland deltagit i dessa WHO-sammanträden där denna förändringsidé har behandlats,

har Finland uttryckt sin önskan till WHO att WHO ska ta en starkare rätt att styra Finlands interna angelägenheter och om ja, på vilka grunder,

pågår det beredningsarbete som gäller detta ändringsförslag i Finland och om så är fallet, var och vilka som genomför det och vad är tidtabellen för detta beredningsarbete,

vilket alternativ kommer de finska myndigheterna att rösta för, det vill säga vilket alternativ kommer Finland att rösta för vid WHO:s sammanträde i ärendet,

om Finland har beslutat att stödja en ändring av WHO:s stadga eller annan överlåtelse av Finlands självständiga beslutanderätt till WHO, vad är motiveringen till att Finland direkt underställs WHO i frågor som gäller såväl medborgarna och samhället som den nationella budgeten,

känner Finland till WHO:s finansiärer, det vill säga de instanser som har direkt styrningsrätt i WHO:s beslut och verksamhet, det vill säga vilka är de instanser som i sista hand skulle få rätt att besluta om ärenden som gäller det självständiga Finland och dess medborgare: vilka är WHO:s finansiärer och med vilka andelar,

på vad grundar sig en eventuell önskan att överlåta styrningsrätten över Finlands nationella budget till en aktör som WHO med en öppen och oförutsägbar fullmakt,

har WHO har agerat på ett föredömligt sätt under Covid-19-pandemin; har kommunikationen och beslutsfattandet varit tydliga, konsekventa och tillförlitliga, vilket krävs vid krisledning,

varför skulle Finland överlämna sig till att styras av dessa krafter och avstå från sin egen självständiga makt att fatta beslut i frågor som gäller det egna landet och dess medborgare,

är ni beredda att överlåta den nationella besluts- och budgetmakten till en sådan tydligt korrumperad organisation (såsom WHO) eller vill ni se till att Finland behåller sin självständiga beslutanderätt i alla frågor och situationer som gäller dess medborgare och samhälleliga verksamhet – även om det kräver utträde ur WHO och

vilka frågor har Finland hanterat så dåligt att vi i framtiden vill att WHO ska sköta dem åt oss?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

WHO är en viktig och långvarig partner och normativ aktör inom Finlands hälsopolitik. Finland anser att det är viktigt att stärka den globala beredskapen och insatsen i nödsituationer relaterade till hälsa och att EU spelar en viktig roll i arbetet. Finland har förbundit sig att främja en internationell pandemikonvention i enlighet med EU:s ståndpunkt. Riksdagen har informerats om förhandlingarna om pandemikonventionen via e-brev och ett e-fortsättningsbrev (E 57/2021 rd, 12.5.2021 och 20.1.2022).

WHO:s medlemsländer bad i maj 2020 WHO:s generaldirektör att inleda en utvärdering av Covid-19-pandemiinsatsen. Tre oberoende grupper rapporterade till WHO:s generalförsamling i maj 2021, och flera länder och expertgrupper har lämnat rekommendationer. Enligt utvärderingar har WHO handlat relativt bra inom ramen för sina befogenheter och tillgängliga resurser i hanteringen av pandemin, även om det också finns brister. Den viktigaste rekommendationen handlar om en ny internationell konvention om beredskap och insatser vid pandemier för att stärka medlemsländernas åtagande och för att täcka aspekter av beredskap inför och insatser vid nödsituationer som inte täcks av befintliga mekanismer.

Den 1 december 2021 beslutade WHO:s generalförsamling vid ett särskilt sammanträde att inrätta ett mellanstatligt förhandlingsorgan för förhandlingar om en internationell konvention eller annat instrument under WHO. EU:s medlemsländer förband sig att stödja inledandet av förhandlingar om en pandemikonvention och att säkerställa unionens deltagande i förhandlingarna genom ett beslut i maj 2021. Europeiska rådet uttryckte sitt stöd för en internationell pandemikonvention i ett uttalande i februari 2021 och i sina slutsatser i juni, oktober och december 2021.

WHO:s högsta beslutande organ är WHO:s generalförsamling, som består av 194 medlemsländer, där varje medlemsland har en röst. Besluten fattas med konsensus. WHO:s generalförsamling har fastställt tidsgränsen för att slutföra förhandlingarna om en internationell pandemikonvention till maj 2024.

Förhandlingsorganet inledde sitt arbete i februari 2022. Syftet med förhandlingarna är att under 2022 bland annat besluta om den rättsliga grunden för den kommande konventionen enligt WHO:s stadga samt diskutera vilka delar som ska ingå i konventionen. Om pandemikonventionen definieras som en konvention i juridisk mening, måste Finland godkänna konventionen och anta

den på nationell nivå för att den träda i kraft i Finland. Om pandemikonventionen juridiskt definieras som ett reglemente är den automatisk bindande för WHO:s medlemsstater om de inte uttryckligen meddelar att de förkastar eller godkänner den med förbehåll. I båda fallen har Finland efter att konventionen färdigställts möjlighet att utvärdera i vilken omfattning Finland förbinder sig till konventionen. Riksdagen informeras på behörigt sätt om hur förhandlingarna framskrider.

I Finland ansvarar en delegation som tillsattes vid statsrådets allmänna sammanträde 3.2.2022 för deltagandet i förhandlingarna och samordningen i anslutning till det. I delegationen finns representanter för social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, statsrådets kansli och Institutet för hälsa och välfärd (THL). Dessutom bereds arbetet i en mer omfattande tvärsektoriell grupp och i det globala hälsönätverket som leds av social- och hälsovårdsministeriet. I nätverket finns också representanter för aktörer i det civila samhället.

Någon ändring av WHO:s fördrag har inte tagits upp, utan det handlar om en ny internationell konvention. Hittills ligger två andra internationella konventioner under WHO, WHO:s ramkonvention om tobakskontroll och Internationella hälsoreglementet.

Uppgifter om WHO:s finansiering är offentligt tillgängliga på organisationens budgetportal (<https://open.who.int/2022-23/home>). För närvarande pågår i en mellanstatlig arbetsgrupp en diskussion om hur man kan få WHO:s finansiering på en mer hållbar grund så att den blir mer flexibel och förutsägbar.

Finland har förbundit sig att stärka den globala hälsosäkerheten och anser att WHO:s roll som en aktör som leder och samordnar det internationella hälsosamarbetet i enlighet med dess stadga är viktig.

Helsingfors 20.4.2022

Familje- och omsorgsminister Aki Lindén